

**Biblioteca de Catalunya
Secció de Manuscrits**

**Correspondència de Josep Tomàs i Salvany
Inventari**

Ms. 4363

**Barcelona
2000**

SUMARI:

1. Introducció.....	3
2. JOSEP TOMÀS I SALVANY: correspondència rebuda	5
3. Cartes adreçades a familiars:	
3.1. GABINA TALLEDO.....	9
3.2. JOSÉ BÁRCENAS y BRINGAS.....	9
Cartes adreçades a altres:	
EMILIO CASTELAR	10
ALTRES.....	10
Vària.....	11

1. INTRODUCCIÓ

Josep Tomàs i Salvany, polític, escriptor i industrial, nascut a Valls a mitjans del segle XIX, va viure en un moment històric i polític de constants canvis i conflictes. En tant que defensor del republicanisme federal, va ocupar el càrrec de diputat provincial per Barcelona el 1869 i formà part de la junta revolucionària que dirigí la insurrecció federalista del mateix any. Entre 1873 i 1876, ostentà la representació de Valls com a diputat al Congrés. Fou també president del comitè provincial de Barcelona pel partit federal i, en iniciar-se la Restauració, milità en el partit possibilista d'Emilio Castelar, essent finalment elegit senador per Tarragona (1893-1898).

Com a escriptor, destaquen les obres: *El cambio internacional, sus causas y sus efectos*, sobre economia regional i territorial, i *España a fines del siglo XIX*, que tracta de la situació econòmica i social a Espanya d'aquest període. Emilio Castelar en féu una ressenya, de la qual es conserva en aquest fons el manuscrit original, i inèdit, junt amb les cartes del mateix autor adreçades a Tomàs i Salvany.

L'Epistolari Tomàs i Salvany

El fons, adquirit per la Biblioteca de Catalunya l'any 1995, consisteix, bàsicament, en la correspondència rebuda pel polític - més d'un centenar de cartes - durant els anys 1862-1916.

Pel que fa al contingut de l'epistolari, destaca la correspondència amb Emilio Castelar, cartes que posen en evidència el suport econòmic que Salvany oferí en determinats moments a l'expresident de la Primera República. D'altres cartes mostren les bones relacions amb els poders

socials i polítics de la Restauració. Al costat de les que escriuen l'arquebisbe de Tarragona, els governadors militars o el ministre de la guerra, sobresurten les cartes de Sagasta, Canalejas, el conde de Romanones i Segismundo Moret. Els textos faciliten informació sobre l'actitud davant el conflicte colonial o els procediments seguits per assegurar-se un escó de diputat.

Per altra banda, es conserven cartes amb artistes com Josep Lluís Pellicer o Federico de Madrazo. També cal destacar la carta rebuda de Narcís Monturiol sobre les gestions del científic per tal que Salvany donés suport al projecte d'una màquina de cosir amb motor.

La correspondència s'ha organitzat seguint l'ordre alfabètic, tot marcant tres blocs diferents en funció del destinatari. El primer bloc comprèn la correspondència rebuda per Josep Tomàs i Salvany. El següent grup de cartes està compost per les adreçades a Gabina Talledo (muller de Josep Tomàs i Salvany) i les rebudes per José Bárcenas y Bringas, gendre de Josep Tomàs i Salvany. Finalment a l'apartat "Cartes adreçades a altres" es conserven les cartes que si bé no van adreçades directament a Salvany estan relacionades pel contingut i context amb la seva correspondència com són les cartes a Emilio Castelar.

2. JOSEP TOMÀS I SALVANY: correspondència rebuda.

ABARZUZA, Ventura, 1876 {2}¹, 1880 {1 nota manuscrita}.

BALART, Federico, 1896 {1}².

BENAVIDES, Joaquina, Duquesa de Santisteban, vda. de Luis María de Medinaceli, Targeta amb nota manuscrita, [s.d.] {1}.

BONAPARTE, Marie Letizia, Wyse de Rute, Targeta amb nota manuscrita {1}³.

BOSCH, Albert, 1895 {1}⁴.
Capçalera del ministre de Foment.

CALPENA, Lluís, 1900 {1}, 1902 {1}.
Capçaleres de la Real Iglesia de San Francisco el Grande i del Magistral de la Real Capilla de S.M.

CAMACHO, Juan Francisco, 1887 {1}.
Capçalera del director de la Compañía Arrendataria de Tabacos.

CANALEJAS, José, 1889 {1}⁵, 1899 {2}⁶, 1902 {1}, [189-?] ⁷ {1}.
Capçaleres del ministre de Gràcia i Justícia, del diputat a corts per Alcoi i del ministre d'Agricultura, Indústria, Comerç i Obres Públiques.

CÁNOVAS DEL CASTILLO, Antonio, 1891 {1}, 1896 {1}, 1897 {1}, [ca. 1895]⁸ {1 targeta amb nota manuscrita}.
Capçalera de la Presidència del Consell de ministres.

TOMÀS i SALVANY, Josep, 1896 {1}⁹.
Adreçada a Antonio Cánovas del Castillo.

CASTELAR, Emilio, [ca. 1890] {2}¹⁰, 1890 {1}, 1891 {1}, [1891] {1 targeta amb nota manuscrita}¹¹.

¹ NOMS CITATS: en la segona carta, Cristino Martos i Venancio González?.

² NOM CITAT: Fernando Fe.

³ NOM CITAT: Emilio Castelar.

⁴ NOM CITAT: Ateneu de Tarragona.

⁵ NOM CITAT: Francisco Segú Rodon.

⁶ NOM CITAT: en la primera carta, José Gutiérrez Abascal.

⁷ Datació en base a la capçalera, Canalejas fou diputat per Alcoi, després de ser-ho el 1887 per Algeciras i es té notícia, per altres cartes escrites per ell, que el 1899 encara ostentava aquest càrrec.

⁸ NOM CITAT: Juan Francisco Camacho.

⁹ Carta relacionada. NOM CITAT: Arsenio Martínez Campos.

Capçaleres del Congrés de diputats i del diputat a corts per Osca.

CHAI JO PU, 1885 {1}¹².

COSTA i FORNEGUERA, Tomàs, arquebisbe de Tarragona, 1895 {1}¹³.

DÍAZ CARREÑO, Francisco, 1888 {1}.

ECHEGARAY EIZAGUIRRE, José, Vda., Targeta amb nota manuscrita, [1916]¹⁴ {1}.

EGUILIOR, Manuel de, 1888 {1}, 1890 {1}.
Capçalera del diputat per Laredo i ministre d'Hisenda.

FERNÁNDEZ VILLAVERDE, Raimundo, 1899 {2}¹⁵.
Capçalera del ministre d'Hisenda.

FERNANDO, 1891 {1}.
Capçalera de la Compañía de los Caminos de Hierro del Sur de España.

FIGUEROA, J., 1885 {1}.

FIGUEROA y TORRES, Álvaro de, Conde de Romanones, 1896 {1}¹⁶.
Capçalera del diputat a corts per Guayama.

GONZÁLEZ, Venancio, 1893 {1 Saluda}.
Capçalera del ministre de Governació.

JIMENO?, Rebecca, 1901 {1}¹⁷.

JIMENO de FLAQUER, Concepción, 1899 {1}¹⁸.

LEÓN y CASTILLO, Fernando de, 1902 {3}¹⁹.
Capçalera de l'ambaixador d'Espanya a París.

¹⁰ NOMS CITATS: a la primera carta: Parres i Castañeda; a la tercera carta: Alonso Martínez, Joaquim Jovellar i Soler, Práxedes Mateo Sagasta i Arsenio Martínez Campos. Data aproximada, Castelar fou diputat per Osca del 1884 al 1899.

¹¹ Data deduïda en base al text i al contingut de la carta anterior. Inclou sobre.

¹² NOM CITAT: Sr. Salcedo (probablement, Gaspar Salcedo Anguiano, 1835-1905: militar i polític espanyol). Datada a Bejing.

¹³ NOMS CITATS: José Gutiérrez i Abascal i Emilio Castelar.

¹⁴ Targeta d'agraïment en motiu de la mostra de condol expressada per la mort del seu marit; la data és la data de mort d'Echegaray.

¹⁵ NOM CITAT: en la primera carta, Alberto del Porto.

¹⁶ En la carta, es fa referència al diari madrileny *El Globo*.

¹⁷ Carta d'una espanyola casada amb un americà i resident a Manila. NOMS CITATS: Gaspar Núñez de Arce, José Echegaray i Santiago Jimeno (germà) i Gaspar Oreña (oncle).

¹⁸ NOMS CITATS: Francisco Silvela i Práxedes Mateo Sagasta.

¹⁹ NOMS CITATS: Auguste Lemoine i Ventura Abarzuza.

LÓPEZ PUIGCERVER, Joaquín, 1888 {1}, 1893 {1}, 1901 {1}.
Capçalera del ministre d'Hisenda, del ministre de Governació i del diputat a corts per Getafe.

MARTÍNEZ de CAMPOS, Arsenio, 1893 {1}, 1895 {2}.
Capçaleres del Senat, del Capità General de Catalunya i del Capità General de Cuba.

MARTOS, Cristino, 1879 {1}.

MONTILLA, Juan, 1902 {1}.
Capçalera del Ministeri de Gràcia i Justícia.

MONTURIOL, Narcís, 1879 {2} i rebut, 1879 {1}.

MORET, Segismundo, 1888 {1}²⁰, 1893 {1}²¹, [s.d.] {1 targeta amb nota manuscrita}.
Capçaleres del ministre de Governació i del ministre de Foment.

NAVARRO i REVERTER, Carmelo, 1897 {1}.
Capçalera del ministre d'Hisenda.

NÚÑEZ DE ARCE, Gaspar, 1900 {1}²².

PARDO BAZÁN, Emilia, Targeta amb nota manuscrita d'invitació {1}.

PELLICER, Josep Lluís, 1881 {1}, 1882²³ {1 rebut}.

QUEROL, Agustí, 1901 {1}.

RIUS i TAULET, Francesc de Paula, 1888 {1}.
Capçalera de l'alcalde de Barcelona.

SAGASTA, Práxedes Mateo, 1886²⁴ {1}, 1887 {1}, 1895 {1}, 1896²⁵ {1}, 1898 {1}, 1900 {1}, 1901 {2}, [entre 1895 i 1901] {1}²⁶ i [s.d.] {1 targeta}.
Capçaleres del president del Consell de ministres i del diputat a corts per Logroño.

²⁰ NOM CITAT: Sr. Ferrer.

²¹ NOMS CITATS: José Bárcenas y Bringas, Juan Ros (gendre de Segismundo Moret), Luis Felipe Aguilera i Agustín Pacini (secretari municipal d'Aldea del Rey).

²² NOM CITAT: Sr. Arrillaga.

²³ NOM CITAT: Aguirre.

²⁴ NOM CITAT: José María Beránger y Ruiz de Apodaca, general de marina.

²⁵ NOM CITAT: Emilio Castelar.

²⁶ Dates aproximades deduïdes del període en què fou diputat a Corts per Logroño.

SILVELA, Francisco, 1900 {1}²⁷, 1901 {1}, 1903 {1}, 1899 {2 Saluda}.
Capçaleres del president del Consell de ministres, del ministre d'Estat i del
diputat a corts per Piedrahita.

TOLEDO, José Álvaro de, conde de Xiquena, 1898 {1}.
Capçalera del ministre de Foment.

VAL, Rafael del, 1900 {1}.
Capçalera del Congrés dels diputats.

VICO, Antonio, 1884 {1}.

WEYLER, Valerià, [entre 1901-1907] {1}²⁸, [post. 1885] {1}²⁹, [s.d.] {1
targeta d'agraïment}.
Capçaleres del ministre de Guerra i del Senat.

²⁷ NOMS CITATS: Manuel Delgado y Zuleta (tinent general de Catalunya).

²⁸ Data deduïda a partir del temps en què fou Ministre de la Guerra.

²⁹ Data deduïda en base a l'any en què Valerià Weyler inicià l'activitat parlamentària com a senador per Tenerife.

3. CARTES ADREÇADES A FAMILIARS.

3.1. GABINA TALLEDO (muller de Josep Tomàs i Salvany):

CALPENA, Lluís, [entre 1896 i 1905] {2}.
Capçalera del Magistral de la Real Capilla de S.M.

CANALEJAS, José, 1898 {1}, 1899 {1}.
Capçalera del diputat per Alcoi.

WEYLER, Valerià, [1901] {1}³⁰.
Capçalera del ministre de Guerra.

3.2. JOSÉ BÁRCENAS y BRINGAS (gendre de Josep Tomàs i Salvany):

BENLLIURE, Marià, 1893 {2}³¹.

CASTELAR, Emilio, Targeta amb nota manuscrita {1}³².

MADRAZO, Federico de, 1890 {1}, [1890] {1 targeta amb nota manuscrita}³³, [s.d.] {2 targetes amb notes manuscrites}.

³⁰ Data deduïda a partir de les dates en què fou Ministre de Guerra i tenint en compte que a la carta consta "21 Marzo": març de 1901-desembre de 1902, juliol-desembre de 1905 i desembre de 1906 a gener de 1907). NOM CITAT: Baltasar Chinchilla (destinació d'aquest a la Capitania General d'Ultramar).

³¹ NOM CITAT: Albert Bosch.

³² NOM CITAT: Segismundo Moret.

³³ Data deduïda del contingut d'una altra carta del mateix autor.

4. CARTES ADREÇADES A ALTRES.

4.1. EMILIO CASTELAR:

CÁNOVAS DEL CASTILLO, Antonio, Targetes, [ca. 1893]³⁴ {1}, [189-?]{1}³⁵.

CASTELAR, Emilio, 1891 {1}³⁶.

Adreçada a Felip Tutau. Inclou rebut de Josep Tomàs i Salvany.

OSMA, Joaquina, Sra. de Cánovas del Castillo, 1896 {1}, 1897 {1}.

La segona inclou la resposta d'Emilio Castelar a Gabina de Talledo.

TOMÀS i SALVANY, Josep, 1891 {1}³⁷.

Al dors resposta de Castelar.

4.2. ALTRES.

BORBÓN, Carlos de, 1891 {1}³⁸.

Adreçada a Juan Antonio Vildósola.

BORBÓN y BORBÓN, Pedro de, Duque de Durcal, Targeta amb nota manuscrita, 1891 {1}.

Adreçada a Pedro Ros.

CHAI JO PU, 1887 {1}³⁹.

Adreçada a EULÀLIA.

LUIS, 1897 {1}.⁴⁰

PAVÍA, Manuel, 1893 {1}⁴¹.

Adreçada a José N. Baldrich. Capçalera del President del Consell Suprem de Guerra i Marina.

SAGASTA, Práxedes Mateo, 1854⁴² {1}, [1854?]⁴³ {1}, [ca. 1854]⁴⁴ {1}.

³⁴ Data aproximada a partir de l'any en què Josep Tomàs i Salvany fou escollit senador per Tarragona.

³⁵ Data aproximada deduïda del contingut de les altres cartes de Cánovas.

³⁶ Inclou timbre de l'estat.

³⁷ Al dors, inclou la resposta de Castelar.

³⁸ NOMS CITATS: Pedro de la Hoz (sogre de Juan Antonio Vildósola) i la revista *La Fe*.

³⁹ Escrita a Canton.

⁴⁰ NOMS CITATS: Tomás Ribas i el pare Bechs.

⁴² NOM CITAT: Matias Rovira i Ferrer.

Adreçades a Eustaquio Torres ("Comandante del Presidio de la Carretera de Vigo"). Capçaleres del president del Consell de ministres, del diputat a corts per Piedrahita i del ministre d'Estat.

SOLER, Frederic, Nota manuscrita, 1888 {1}.
Adreçada a Albert BOSCH.

5. VÀRIA.

Epistolari Josep Tomàs i Salvany (fotocòpies).

⁴² NOM CITAT: Tomás Fernández García.

⁴³ Data probable deduïda del contingut. NOMS CITATS: Tomás Fernández García, Diego Hidalgo i Alejandro Villarante.

⁴⁴ Data deduïda de la referència que es fa a altres cartes de Sagasta.